414

414
PRABHĀTA gīto.
Amadāvāda: Śrimatī Līlāvatī Harilāla Desāī, Mantrī,
Piketiṅga Mandala, 1930.
32 p. 16 cm.
Nationalistic songs, arranged for each day of the week.
PP Guj B 11

NATIONAL ARCHIVES

PP. Guj. B. 11.

INDIA OFFICE

LIBRARY

પ્રભાત ગીતો

પ્રકાશક :

શ્રીમતી લીલાવતી હરિલાલ દેસાઇ

મંત્રી. પિકેટિંગ મંડળ, રતનપોળ,

અમદાવાદ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

પ્રસ્તાવિક :—

પ્રભાત ફેરીની પદ્ધતિ સર્વત્ર એકધારી થાય એ હેતુથી જાગૃ-
તિના વાતાવરણને ઉચિત એવાં ભજનો અને ગીતોનો સંગ્રહ કરી
તેના **દિવસવાર વિભાગો** પાડવાનું જરુરી હોવાથી આ સંગ્રહ
પ્રકટ કરવામાં આવે છે. પ્રકાશક.

———:o:———

ભારતભાગ્યવિધાતા !

ઇશની ચક્ષુ શી શાંત સ્વરૂપે પૂણ્ય દર્શના,
નયનો મોકલું દેવી! ધર્મભૂમિ ધરાસણા.
કે વીરસુ વીરની અંગના ઓ !
પાંચાલ-પુત્રી, નવ દ્રૌપદી કે ?
સંસારને ખપ્પરમાં વળુંધી,
માયા મહા યોગિની જેમ ઉભી.
દુઃશાસનો ક્રૂર તને દમે ને
દ્રોપી રહે અદ્ય વિવેક લજ્જા,
ને તું અહિંસાવ્રતિની ખમે એ
પાળી વડી એક સ્વરાજ્ય આજ્ઞા.
તેં તો મહાભારત ધર્મ યુધ્ધે
ખોળે ધરી દીધ સુજાત પુત્રો
વેદી પરે એ પ્રિયને વધેરી
કૃષ્ણે કરે અમૃત યોગ સૂત્રો.
ઇશની ચક્ષુ શી ભવ્ય પ્રલયે ચંડદર્શના,
નમનો મોકલું અંબે! ધર્મશક્તિ ધરાસણા.

———

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

મૌનવાર

એકલો જાને રે
તારી જો હાક સુણી કોઇ ના આવે
તો એકલો જાને રે!
એકલો જાને, એકલો જાને,
એકલો જાને રે!—તારી૦
જો સૌનાં મ્હોં સીવાય—
ઓરે ઓરે ઓ અભાગી!
સૌનાં મ્હોં સીવાય;
જ્યારે સૌએ એસે મ્હોં ફેરવી,
સૌએ ફરી જાય.
ત્યારે હૈયું ખોલી,
અરે તું મ્હોં મુકી તારા મનનું ગાજ્જે
એકલો જાને રે.—તારી૦
જો સૌએ પાછાં જાય—
ઓરે ઓરે ઓ અભાગી!
સૌએ પાછાં જાય;
જ્યારે રણ વગડે નીસરવા ટાણે,
સૌ ખૂણે સંતાય
ત્યારે કાંટા-રાને,
તો તારે લોહી નીગળતે ચરણે ભાઇ
એકલો ધાને રે!—તારી૦
જ્યારે દીવો ના ઘરે કોઇ,
ઓરે ઓરે ઓ અભાગી!

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

દીવો:ના ઘરે કોઇ;
ત્યારે ધનશેરી ગુફાની રાતે
આસ્વાસે તને જોઇ,—
ત્યારે આજની વીજે
તું ઝળઝી ઊઠ સૌનો દીવો
એકલો થાને રે!—તારી૦

તારી જો હાંક શુણી કોઇ ના આવે—
તો એકલો જાને રે!
એકલો જાને, એકલો જાને,
એકલો જાને રે!—તારી૦

જ-મભૂમિનું જયમંગળ

જય મંગળ પ્રિય જ-મભૂમિનું ગવાવિયે (ટેક)
રઘુવીર સમ વીરલ વીર ભારતી સુભટ સુધીર,
ઊર સમુદ્રને હિમાલયે ઉછાળીયે. —જય મંગળ૦ ૧

જનનીખોળે ઝીલીયે ઋતુની રંગ રેલીયે,
આત્મબળ ઉલ્લાસથી બધું ઉજાળીએ.—જય મંગળ૦ ૨
સત્ય અર્થ સાધ્ય થાએ વિજય વાવટો ઉડાવો,
વીરધર્મથી સદા ધરા ધુજાવીએ. —જય મંગળ ૩

ભૂતળ ફોડી ફેંકીયે ઉંડી જડો ઉખેડીએ,
દોરને દમામ દેશનો ગજાવીએ. —જય મંગળ ૪
સ્થિતિ સમય સ્વીકારીએ પ્રવૃત્તિ યજ્ઞ યોજીએ,
જનને સ્વદેશ કાજ કાં ન હોમીએ —જય મંગળ૦ ૫
દેશ સેવાના સ્વધર્મ અન્ય ન કર્તવ્યકર્મ,
આત્મ ભાવથી . બધું પ્રભુમય પીછાનીએ—જય મંગળ૦ ૬

નહિ રખની, નહિ રખની

નહિ રખની, નહિ રખની, સરકાર જાલિમ નહિ રખની,
મુસલમાનકા મક્કા ખોયા, મુસલમાનકા મક્કા ખોયા,
સિખ્ખોંકા દરબાર-જાલિમ.

જલિયાંવાલા બાગકે ભીતર, નિઃશસ્ત્રો પર ગોળી ચલાકર
મારે કૈંક હજાર.-જાલિમ.
પેશાવરકે ચોકકી અંદર, નિર્દોષો પર ગોળી ચલાકર
મારે કૈંક હજાર-જાલિમ.
જવાહીરકો પીંજર પાયા, વલ્લભભાઈકો જેલ બિઠાયા,
ગાંધીજીકો પીંજર પાયા, સેન, બોઝકો જેલ બિઠાયા
ઐસી હૈ બદકાર.-જાલિમ.

ધુન

ડંકો વાગ્યો લડવૈયા, શૂરા જાગજો રે;
શૂરા જાગજો રે, કાયર ભાગજો રે;
ડંકો વાગ્યો!

x x x

ડંકો વાગ્યો ભારતની બહેનો જાગજો રે;
બહેનો જાગજો રે, વિદેશી ત્યાગજો રે;
ડંકો વાગ્યો!

x x x

કાઢી નાંખો વિદેશી વસ્ત્રો આજથી રે;
આજથી રે, ખરા ત્યાગથી રે
કાઢી નાંખો!

x x x

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

માથું મેલ્યો, માગવવા આપી ટેકનેરે;
આપી ટેકને રે, આપી ટેકને રે;
માથું મેલ્યો!

x x x

તોડી પાડો જરજરી જુલ્મી કાયદા રે;
જુલ્મી કાયદા રે; (૨)
તોડી પાડો!

x x x

ભારતમુક્તિને કાજે, કામા હોમન્યે રે;
કામા હોમન્યે રે; (૨)
ભારત મુક્તિ!

બહાદુરો પાછા નહિ હઠશે

નહિ હઠશે નહિ હઠશે, બહાદુરો પાછા નહિ હઠશે.
લડશે લડશે સમરાંગણમાં, છોને ફના થવાય–પાછા૦
કુરબાની કરતાં નહિ અટકે, ધુમે રણમેદાન–પાછા૦
જુલ્મધાંધીમાં છોને પીલે, સેતાની સરકાર–પાછા૦
જુલ્મોથી રોળાયાં જગમાં લાખો જુલ્મી રાજ–પાછા૦
રણે ચઢેલા સત્યાગ્રહીઓ નમાવશે સરકાર–પાછા૦

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

અંગળવાર

શૂરસંગ્રામ

શૂર સંગ્રામકો દેખ ભાગે નહિ,
દેખ ભાગે સોઇ શૂર નહિ.
કામ ઔર ક્રોધ મદ લોભસે જુઝના,
મૈંડા ધમસાણ તહઁ ખેત મહિ.
શીલ ઔ સૌચ સંતોષ સાથી ભયે;
નામ સમશેર તહઁ ખૂબ બાજે.
કહે કબીર કોઇ જુઝી હે શૂરમા,
કાયરાં ભીડ તહઁ ગુરત ભાજે.

આઝાદીની તમન્ના

મેરા શિર જાવે તો જાવે,
ગર આઝાદી ધર આવે.
યે જાન ફના હો જાવે,
ગર આઝાદી ધર આવે.
કર સિતમ સિતમગર, જી ભરકર કર,
હમ નહિં ડરનેવાલે—૧
જો આગે કદમ ઉઠાયા,
અબ નહિં હે હટનેવાલે
જો યકીન હમને પાયા,
વો કભી ન કટનેવાલે—૨

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

નૌજવાનકી યેહ સેના,
અબ નહિં હૈ રુકનેવાલી
યેહ મરદન ઉંચી ઉઠાએ,
નહિં જુલ્મસે ઝુકનેવાલી—૩
અય સિતમકે કરનેવાલે,
ચલ બન્દુક જલ્દ ઉઠા લે.
હમ ખડે હૈં ધરકે સીના,
અય ગોલી ચલાનેવાલે—૪
બરસોંસે : રહી ભરકતી,
ચલ અપની પ્યાસ છીપા લે.
જો તક઼ં હુઇ ઝાલિમ તેરી,
બસ આખરી આશ મિટા લે—૫
હમ ખૂને જિગર કે પ્યાલે
દુશ્મનકો પિલાનેવાલે.
હમ નહિં હૈ બુઝદિલ આદમ,
જો કહા સો કરનેવાલે—૬
અબ મંઝુર હમેં હૈ મરના,
ચલ અપના સાજ સજાલે.
ચલ બતાલે તાકાત તેરી,
અબ નહિં હૈ થકનેવાલે—૭
હમ મરેંગે લડતે લડતે,
નહિં લશ્કર મરનેવાલી.
મેદાન ન હોગા ખાલી,
જબ તક નાહ ખુશહાલી—૮

વૈષ્ણવ જન

વૈષ્ણવજન તો તેને કહીએ, જે પીડ પરાઇ જાણે રે;
પરદુઃખે ઉપકાર કરે તોયે, મન અભિમાન ન આણે રે;
સકળ લોકમાં સહુને વંદે નિંદા ન કરે કેની રે:
વાચ કાછ મન નિશ્ચળ રાખે, ધન ધન જનની તેની રે:
સમદૃષ્ટિ ને તૃષ્ણા ત્યાગી, પરસ્ત્રી જેને માત રે;
જિવ્હા થકી અસત્ય ન બોલે, પરધન નવ ઝાલે હાથ રે;
મોહ માયા વ્યાપે નહિ જેને, દૃઢ વૈરાગ્ય જેના મનમાં રે;
રામનામ શું તાળી લાગી, સકળ તીરથ તેના તનમાં રે;
વણલોભી ને કપટરહિત છે, કામ ક્રોધ નિવાર્યા રે:
ભણે નરસૈંયો તેનું દર્શન કરતાં, કુળ એકોતેર તાર્યા રે:

અયિ ભુવન-મનોમોહિનિ

અયિ ભુવન-મનો-મોહિનિ !
નિર્મલ-સૂર્ય-કરોજ્જ્વલ-ધરણિ !
જનક-જનનિ-જનનિ !
નીલ સિન્ધુ જલ-ધૌત ચરણતલ,
અનિલ વિકમ્પિત શ્યામલ-અંચલ,
અંબર ચુમ્બિત-ભાલ હિમાચલ,
શુભ્ર-તુષાર-કિરીટિનિ !
પ્રથમ પ્રભાત ઉદિત તવ ગગને,
પ્રથમ સામરવ તવ તપોવને,
પ્રથમ પ્રચારિત તવ વનભવને,
જ્ઞાન ધર્મકૃત સાધ્યકાહિની.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ચિર કલ્યાણમયી તુમિ ધન્યા
દેશ વિદેશે વિતરીછ અન
જાહ્નવિ જમુના-વિગલિત કરુણા
પુણ્ય-પિયુષ-રત-ન્ય વાહિની.

સિપાહી પૂર્ણ સ્વરાજ્યના રે

અમે સિપાહી પૂર્ણ સ્વરાજ્યના રે,
જ્યાં હોમીને લેશું સ્વરાજ્ય--અમે૦

નથી પરવા ધંધાની આ ક્ષમે રે,
ધુન જાગી છે લેવા સ્વરાજ્ય—અમે૦

નથી ચિંતા કુટુંબની આ સમે રે,
ચિત ચોટયું છે લેવા સ્વરાજ્ય—અમે૦

નથી પરવા ઝરખા મહેલની રે,
મરી જીતીને લેવું સ્વરાજ્ય—અમે૦

નથી પરવા જાલીમના જુલ્મની રે,
મોત ભેટીશું લેવા સ્વરાજ્ય—અમે૦

આજ મસ્તી છે પૂર્ણ સ્વરાજ્યની રે,
માત ભારતનો જય જયકાર.—અમે૦

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

બુધવાર

અબકી ટેક હમારી

અબકી ટેક હમારી, લાજ રાખો ત્રિપુરારી.
જૈસી લાજ રાખી અર્જુનકી, ભારત યુદ્ધ મંઝારી,
સારથિ હોકે રથ કો હાંકો, યદુકુલ વંશધારી.
લક્ષ્મણકી ટેક ન ટારી—લાજ૦
જૈસી લાજ રાખી દ્રોપદિકી, હો ને ન દીની ઉધારી,
ખૈચત ખૈંચ દો ભુજ થકે, દુઃશાસન ભ્રમારી,
ચીર અનંતો કુમારી—લાજ૦
હિંદમાતકી લાજ રાખો, આપ કો હૈ રખવારી,
રાધે રાધે શ્રીવર તારો, શ્રી- કૃષ્ણાન દુલારી,
ચરણ તક આયો તુમ્હારી—લાજ૦

શુરવીર આવજો

શૂરવીર આવજો રે હો રણમાં
ઉત્સાહ ચેતન ભરજો તનમાં—શૂરવી૦
ગજગજ કુદજો રે હો કોડે
બલિદાન દેજો જાતાં જોરે—શૂરવીર
કરજો કેસરમાં હો હરખે
પ્રભુ છે જીવા પોતે પરખે—શૂરવીર૦
કાયર ભાગજો રે હો વનમાં
મા જો લાગે ચોતરો મનમાં—શૂરવીર૦
અવસર આવ્યો રે હો નરનો
નિશ્ચય કરજો જીવા મરવા—શૂરવીર૦

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ઝુડો સતનો હો ફરકાવો
શાન્તિ પાઓ સ્વરાજ ઘેર લાવો—શૂરવીર૦
ડંકો વાગ્યો રે હો વહાલા
યુવક ધાન્યે રણમતવાલા—શૂરવીર૦

ટોપીવાળાનાં ટોળાં

ટોપીવાળાનાં ટોળાં ઉતર્યાં,
ઉતરીયાં કંઈ આયમણે ઓવાર રે
પરદેશી ભૂખ્યાં ટોપીવાળાનાં ટોળાં ઉતર્યાં.
ધરતી સુકાઇને થઇ વાંઝણી.
કરવા બેઠા કળજુગના કાળ રે—પરદેશી૦
સુના ચરા ને સુના ગોચરા,
સુના સુના પાણીઆરીના ઘાટ રે—પરદેશી૦
ભાંગી ભરવાડોની મોરલી,
કારખાને કંઈ કામધેનું કપાય રે—પરદેશી૦
તૂટી સાળો ને તૂટયા રેંટીઆ,
કારીગરોના કાપી નાખ્યા હાથ રે—પરદેશી૦
કજીઆ કરાવી ભાઇ ભાઇમાં,
પોતે થઇ બેઠા મોટા ભૂપ રે—પરદેશી૦
વધ્યા કાયદા ને વધી કોર્ટો,
વધ્યા કંઈ ગુન્હાના કરનાર રે—પરદેશી૦
વકીલો વધ્યા ને વધ્યા ડૉકટરો,
વધ્યા કંઈ કજીયા ને રોગ રે—પરદેશી૦

એવો વેરો તે નાંખ્યો આકરો,
ખેડુતોને ખાવા ન મળે ધાન રે—પરદેશી૦
મરવા સામનાં તો ઝુરે ઝુંપડાં,
માડી જાયા દેશીઓ વિષાદ રે—પરદેશી૦
આંખે પાટા બાંધ્યા લોકને,
ડુચો દઇ ગુંગળાવી નાખ્યા શ્વાસ રે-પરદેશી૦
ડેરો નાખ્યો એણે ડોકમાં,
પગે જકડી દીધી જંજીર રે—પરદેશી૦
એવે આવ્યા ગાંધીજી મોખરે,
યુગ યુગની ઉઘડી તેણે મુગ રે—પરદેશી૩
રૂઠી સરકાર રંક લોક પર,
તૂટી જાણે વજ્ર વાધ રે—પરદેશી૦
ઠામે ઠામે જંજીર જોડવી,
ઠામે ઠામે ઉઘડ્યાં એણે બખ્તર રે—પરદેશી૦
મહેલ જાણીને જાગ્યે જેલમાં,
છાતી ઉપર ઝીલ્યો બંદુક રે—પરદેશી૦
માતા જેવું હૈયું રાખજો,
દીલમાંહી રાખશો નહિ ડંખ રે—પરદેશી૦
પાયા ડગમગીઆ એના રાજ્યના,
ડોલતાં એનાં સિંહાસન દેખાય રે—પરદેશી૦
તાજ એનો પડું પડું થાય છે,
પુરેપુરૂં ભરાયું એનું પાપ રે—પરદેશી૦

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

તમે ડરશો નહિ કદિ જેલથી રે

તમે ડરશો નહિ કદી જેલથી રે,
જેલખાનું મહેલ સમાન —તમે૦
જુલ્મીના જુલમ અન્યાયને રે,
ધ્હાર પાડો નિડર થઇ ખાસ—તમે૦
અધિકારી રાજા કે સિપાહીના રે,
ડરી જઇને છુપાવો ન પાપ—તમે૦
તમે માખણ લેશો ન ક્રોધનું રે,
સદા કરજો સાચે સાચી વાત—તમે૦
રોગ ચિંતા ભાગી જશે જેલમાં રે,
થશે કાયા સુદૃઢ બળવાન—તમે૦
આળ પંપાળ દેહની છુટશે રે,
છુટી જાશે પ્રમાદી ટેવ—તમે૦
આત્મશક્તિમાં શ્રદ્ધા જામશે રે;
બની જાશો મહા ભડવીર—તમે૦

રામધુન

રઘુપતિ રાઘવ રાજારામ, પતિતપાવન સીતારામ.
રાજા રામ રામ રામ, સીતા રામ રામ રામ.
શ્રી રામ જય રામ જય જય રામ.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ગુરૂવાર

શિર સાટે

રે શિર સાટે નટવરને વરીયે,
રે પાછાં તે પગલાં નવ ભરીયે

રે અન્તર દૃષ્ટિ કરી ખોળ્યું
રે બ્રહ્મપણું આજું નવ ડોળ્યું
એ હરિ સારૂ માથું ઘોળ્યું.

રે સમજ્યા વિના નવ નીસરીયે
રે રણ મધ્યે જઈને નવ ઠરીએ
ત્યાં મુખ પાણી રાખી મરીએ

રે પ્રથમ ચડે શુરો થઈને
રે ભાગે પાછો રણમાં જઈને
તે શું જીવે ભુંડું મુખ લઈને

રે પહેલું જ મનમાં ત્રેવડીએ
રે હોડે હોડે જુધ્ધે નવ ચડીયે
રે ને ચડીયે તો કટકા થઈ પડીએ

રે રંગ સહિત હરિને રટીયે
રે હાક વાગ્યે પાછા નવ હટીયે
બ્રહ્માનન્દ કહે ત્યાં મરી મટીયે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

શુકનની ધડીઓ

ધર્મ'ના વીર! ઓ આર્ય'પુત્ર! ઉઠજો!
સુભટના શુકનની વાગી ધડીઓ;
ઉત્તરાયણ થયા, ઉત્તરે રવિ વળ્યા,
ભાનુના ભર્ગ'ની વરસી ઝડીઓ.

મૃત્યુને ખાળવા, શાન્તિને ખોળવા,
ભીષ્મ પોઢયા હતા યુદ્ધ ઘાટે;
મૃત્યુને પરહરી, શાન્તિ ભાથાં ભરી,
શૂર! તમ સંચરો યુધ્ધ વાટે.

સિંહના બાલથી ખેલતો-ગેલતો,
એ ભરતના ગોત્રના ગોત્રજો છો;
સિંહને શસ્ત્ર શાં? વીરને મૃત્યુ શાં?
મૃત્યુના અમૃતને ઓળખો છો.

શાન્ત છો, દાન્ત છો, ધીર છો, વીર છો,
સુભટ છો સજ્જ નિઃશસ્ત્રતાથી;
ધર્મધ્વજ તમ ખડા, શસ્ત્ર રહામાંવડાં,
શ્રી હરિ સત્યના સમરસાથી.

પ્રતિજ્ઞા

અમે લીધી પ્રતિજ્ઞા પાળશું રે,
ભલે કાયાના કટકા થાય--અમે૦
ભલે વરસે વરસાદ મહા જુલ્મનો રે,
ભલે થાવાનું હોય તે થાય--અમે૦
અમે ગુજરાતનું નામ નહિ બોળશું રે,
ભલે માથું ને ધડ જુદાં થાય--અમે૦
અમે કીધાં કેસરિયાં પ્રેમથી રે,
ભારતની રાખવા લાજ--અમે૦

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

અય માતૃભૂમિ તેરે

અય માતૃભૂમિ તેરે, ચરણોમેં શિર નમાતું,
મેં ભક્તિ ભેટ અપની, તેરી શરણમેં લાઉં—ટેક૰
માથે પે તૂ હો ચંદન, છાતી પે તૂ હો માલા,
જિવ્હા પે ગીત તૂ હો, મેં તેરા નામ ગાઉં—અય માતૃ૰
જીસસે સુપૂત ઉપજે, શ્રી રામકૃષ્ણ જૈસે,
ઉસ તેરી ધૂલિકા મેં, નિજ શિર પે ચઢાઉં—અય માંતૃ૰
માની સમુદ્ર જિસકી ધૂલિકા પાન કરકે.
કરતા હૈં માન તેરા, ઉસ પૈરકો મનાઉં—અય માતૃ૰
વે દેશ માનવાલે, ચઢકર ઉતર ગયે સબ,
જોરે રહે ન કાલે, તુજ કો હી એક પાઉં—અય માતૃ૰
સેવા મેં તેરી સારે, ભેદોં કો ભુલ જાઉં,
વહ પુણ્ય નામ તેરા, પ્રતિદિન સુનું સુનાઉં—અય માતૃ૰
તેરે હી કામ આઉં, તેરા હી મંત્ર ગાઉં,
મન ઔર દેહ તુજ પર, બલિદાન મૈં ચઢાઉં—અય માતૃ૰

છેલ્લી પ્રાર્થના

હજારો વર્ષની જૂની અમારી વેદનાઓ,
કુલેજાં ચીરતી, કમ્પાવતી અમ ભય-કથાઓ
મરેલાનાં રૂધિરને જીવતાનાં આંસુઓએ,
સમર્પણ એ સહુ તારે કદમ પ્યારા પ્રભુઓ!
અમારા યજ્ઞનો છેલ્લો બલિ, આમીન કે'જે
ગુમાવેલી અમે સ્વાધીનતા તું ફેર દેજે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

વધારે મૂલ્ય લેવાં હોય તો યે માગી લેજો !
અમારા આખરી સંગ્રામમાં સાથેજ રેજો !

પ્રભુજી ! પેખજો આ છે અમારું યુદ્ધ છેલ્લું,
બતાવો હોય જો કારણ અમારું લેશ મેલું;
અમારાં આંસુડાને લોહીની ધારે ધુવેલું,
દુવા માગી રહ્યું જો સૈન્ય અમ તત્પર ઉભેલું.

નથી જાણ્યું અમારે પંથ શી આપત્ત ખડી છે,
ખબર છે આટલી કે માતની હાકલ પડી છે;
જીવે મા માવડી એ કાજ મરવાની ઘડી છે,
ટિકર શી જ્યાં લગી તારી અમો પર આંખડી છે!

જુઓ આ તાત ! ખુલ્લાં મુકયાં અંતર અમારાં,
જુઓ હર જખ્મથી ઝરતી હજારો રક્તધારા;
જુઓ છાના જલે અન્યાયના અગ્નિ-ધખારા,
સમર્પણ હો! સમર્પણ હો! તને એ સર્વ પ્યારા!

ભલે હો રાત કાળી, આપ દીવો લઇ ઉભા જો!
ભલે રણમાં પધારી, આપ છેલ્લાં નીર પાજો !
લડન્તાને મહા રણ-ખંજરીના ઘોષ ગાજો !
મરન્તાને મધુરી બંસરીના સૂર વાજો !

તુટે છે આભ-ઉંચા આપણા આશા-મિનારા,
હજારો ભય તણી ભૂતાવળો કરતી હુંકારા;
છતાં વહેશે સમર્પણની સદા અખુટ ધારા,
મળે નવ માવડીને જ્યાં સુધી મુક્તિ-કિનારા.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

શુક્રવાર

હરિનો મારગ

હરિનો મારગ છે શૂરાનો, નહિ કાયરનું કામ જોને.
પરથમ પહેલું મસ્તક મૂકી, વળતી લેવું નામ જોને.
સુત વિત દારા શીશ સમરપે, તે પામે રસ પીવા જોને.
સિંધુ મધ્યે મોતી લેવા, માંહી પડયા મરજીવા જોને.
મરણ આગળે તે ભરે મૂડી, દીલની દુચ્ધા વામે જોને.
તીરે ઉભા જુએ તમાસા, તે કોડી નવ પામે જોને.
પ્રેમપંથ પાવકની જ્વાળા, ભાળી પાછી ભાગે જોને.
માંહી પડયા તે મહાસુખ માણે, દેખનારા દાઝે જોને.
માથા સાટે મોંઘી વસ્તુ. સાંપડવી નહિ સહેલ જોને.
મહાપદ પામ્યા તે મરજીવા, મુકી મનનો મેલ જોને.
રામ અમલમાં રાતા માતા. પૂરા પ્રેમી પરખે જોને.
પ્રીતમના સ્વામીની લીલા, તે રજનીદિન નિરખે જોને.

મીઠાનો કાયદો તોડશું

તોડશું, તોડશું, તોડશું રે.
અમે મીઠાનો કાયદો તોડશું;
વીસગણાં નાણાં સરકાર લૂંટે,
એવો એ કાયદો તોડશું રે—અમે૦
લૂંટે ગરીબને, લૂંટે અપંગને,
જુલ્મી એ કાયદો તોડશું રે—અમે૦
લૂંટે અભણને, લૂંટે ગામડિયા,
પાપી એ કાયદો તોડશું રે—અમે૦

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

રાજી તોડી છે લાખો લોકોની.
એવો એ કાયદો તોડશું રે—અમે૦
ચાલો જુવાનો કરી કસરિયાં,
મીઠાનો કાયદો મોડશું રે—અમે૦

જય હે !

જનગણ મન-અધિનાયક જય હે, ભારત-ભાગ્ય-વિધાતા
પંજાબ સિન્ધ ગુજરાત મરાઠા, દ્રાવિડ ઉત્કલ બંગ
વિન્ધ્ય હિમાચલ જમુના ગંગા, ઉચ્છલ જલધિતરંગ
તવ શુભ નામે જાગે
તવ શુભ આશિષ માગે
ગાહે તવ જયગાથા
જનગણ-મંગલદાયક જય હે, ભારત-ભાગ્ય-વિધાતા
જય હે! જય હે! જય હે!
જય જય જય જય હે!
અહરહ તવ આહ્વાન પ્રચારિત સુનિ તવ ઉદાર વાણી
હિંદુ બૌદ્ધ શિખ જૈન પારસિક મુસલમાન ખ્રિસ્તાની
પૂરવ પશ્ચિમ આસે
તવ સિંહાસન પાસે
પ્રેમ હાર હોય ગાથા
જનગણ-ઐક્યવિધાયક જય હે, ભારત-ભાગ્ય-વિધાતા.
જય હે! જય હે! જય હે!
જય જય જય જય હે!

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

પતન-અભ્યુદય-બંધુર પંથા યુગ-યુગ-ધાવિત યાત્રી
હે ચિર સારથી! તવ રથચક્રે મુખરિત પથ દિનરાત્રી
દારુણ વિપ્લવ માઝે
તવ શંખ ધ્વનિ બાજે
સંકટ દુઃખ ત્રાતા
જનગણ-પથપરિચાયક જય હે, ભારત-ભાગ્ય-વિધાતા
જય હે! જય હે! જય હે!
જય જય જય જય હે!

ઘોર તિમિરઘન નિવિડ નિશીથે પીડિત મૂર્છિત દેશે
જાગૃત છિલ તવ અવિચલ મંગલ નતનયને અનિમિષે
દુઃસ્વપ્ને આતંકે
રક્ષા કરિલે અંકે
સ્નેહમયી તુમી માતા
જનગણ-દુઃખત્રાયક જય હે, ભારત-ભાગ્ય-વિધાતા
જય હે! જય હે! જય હે!
જય જય જય જય હે!

રાત્રિ પ્રભાતિલ ઉદિલરવિચ્છવિ પૂર્વ ઉદયગિરિ ભાલે
ગાહે વિહંગમ પુણ્યસમીરણ નવજીવન રસ ઢાલે
તવ કરુણારુણ રાગે
નિંદ્રિત ભારત જાગે
તવ ચરણે નત માથા
જય જય જય હે જય રાજેશ્વર, ભારત-ભાગ્ય વિધાતા
જય હે! જય હે! જય હે!
જય જય જય જય હે!

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ભારત હમારા દેશ હૈ

ભારત હમારા દેશ હૈ, હિત ઉસકા નિશ્ચય ચાહેંગે
ઉસકે હિતકે કારને હમ કુછ ન કુછ કર જાએંગે

ભારત હમારી માતૃભૂમિ, ઉસકા ઋણ હમપર હૈ બહુત,
ઉસકે મિટાને કે લિયે હમ, કુછ ન કુછ કર જાએંગે,

ભારતકી દુઃખપ્રદ અવનતિ પર કયોં ન અશ્રુ બહાવેંગે,
ઉનકે હટાનેકે લીયે હમ, કુછ ન કુછ કર જાએંગે.

ધર્મ વિદ્યા ઔર ધનસે, ઉન્નતિ ભારતકી હો,
ઉસ ઉન્નતિકે માર્ગમેં હમ, કુછ ન કુછ કર જાએંગે.

સંસારકે ઉધ્ધાર હેતુ, કૃષ્ણ જન્મે જેલમેં,
તો વીર ભલા કયોં હમ ડરેંગે, કુછ ન કુછ કર જાએંગે.

ચાહે કિતને કષ્ટ હમકો, કયોં ન હો ઉસકે લીયે,
સબ સહેંગે મર મિટેંગે, કુછ ન કુછ કર જાએંગે.

અમે ડરતા નથી સરકારથી

અમે ડરતા નથી સરકારથી રે,
સદા ભજીએ ભલા ભગવાન—અમે૦
બીક રાખે મનુષ્યો બાયલા રે,
અમે બહાદુર ને બળવાન—અમે૦
બીક રાખે હરામી આળસુ રે,
હાથ પગમા અમારૂં તાન—અમે૦
છેતરાશું નહિ અમે કોઇથી રે,
હવે રૂડું મળ્યું છે જ્ઞાન—અમે૦
બાપુના બોલ અમે પાળશું રે,
હવે રહ્યા નથી હેવાન—અમે૦

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

શનિવાર

જીવનપંથ ઉજાળ

પ્રેમળ જ્યોતિ તારી દાખવી
મુજ જીવનપંથ ઉજાળ.
દૂર પડ્યો નિજ ધામથી હું ને
ઘેરે ઘન અંધાર,
માર્ગ સૂજે નવ ઘોર રજનીમાં
નિજ શિશુને સંભાળ;
મારો જીવનપંથ ઉજાળ.

ડગમગતો પગ રાખ તું સ્થિર મુજ
દૂર નજર છો ન જાય,
દૂર માર્ગ જોવા લોભ લગીર ન
એક ડગલું બસ થાય,
મારે એક ડગલું બસ થાય.

આજ લગી રહ્યો ગર્વમાં હું ને
માગી મદદ ન લગાર,
આપ બળે માર્ગે જોઈને ચાલવા
હામ ધરી મૂઢ બાળ,
હવે માગું તુજ આધાર.

ભભક ભર્યાં ચિ-હોથી હું લોભાયોને
ભય છતાં ધર્યો ગર્વ
વીત્યાં વર્ષ ને લોક સ્મરણથી
સ્ખલન થયાં જે સર્વ,
મારે આજ થકી નવું પર્વ.

તારા પ્રભાવે નિભાવ્યો મને પ્રભુ
આજ લગી પ્રેમ ભેર,
નિશ્ચે મને તે સ્થિર પગલેથી
ચલવી પહોંચાડશે ઘેર;
દાખવી પ્રેમળ જ્યોતિની સેર.

કર્દમ ભૂમિ કળણ ભરેલી ને
ગિરિવર કેરી કરાડ,
ધસમસતા જળ કેરા પ્રવાહો
સર્વ વટાવી કૃપાળ;
મને પહોંચાડશે નિજ દ્વાર.

રજની: જશે ને પ્રભાત ઉજળશે ને
રિમત કરશે પ્રેમાળ,
દિવ્ય ગણોનાં વદન મનોહર
મારે હૃદય ચિરકાળ;
જે મેં ખોયાં હતાં ક્ષણવાર.

સહુ ચલો

સહુ ચલો દોસ્ત સંગાથ,
ડગોડગ સાથ, ભારતીપુત્રો !
જગ શિખો જ આત્મપ્રતાપ-જીવનમય સૂત્રો.

જે શિખ્યો શિષ્ય પ્રહ્લાદ,
ધરી આહ્લાદ છાંડી જડ ચીલો;
તે હતો હિંદનો બાળ-સત્ય ટેકીલો.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

જે પઢયો શિવાજીરાજ
જગાવી સ્વરાજ, રાષ્ટ્રનો વીરો;
તે હતો હિંદનો બાળ-પરમ રણધીરો.
જે હિંદહૃદયનો નાદ
ગજાવે યાદ અખંડ ભભૂકી;
તે સહસ્ર જીભે આજ-ઉર જ્વાળામુખી;
નહિ સામ દામના બંધ
ભેદ કે દંડ જેહને દડે;
તે ચઢયો છે યૌવનકાળ-આગરસથડે;
અમ અંતર પ્રાણહુતાશ
તપો અવિનાશ, સત્યના બંદા;
દિન એક સ્વતંત્ર પ્રકાશ-ફેડશે ફંદા.

આઝાદી જંગ

યુવકો ઝુકાવજો રે, ભારત આઝાદી જંગમાં
લાજે યુવાની ઘરમાં ભરાયે,
આવી ઝુકાવો જંગમાં—યુવકો.
લાજે યુવાની કાયર બન્યાથી.
ખેલો શૂરા સંગ્રામમાં—યુવકો.
દીપે યુવાની માયું મેલ્યાથી,
ભરતી થાઓ રણરંગમાં—યુવકો.
કરી કેસરીયાં માંડોને મોરચા.
ભારત આઝાદી જંગમાં—યુવકો.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

આ ગયા હૈ કર્મયુગ

આ ગયા હૈ કર્મયુગ કુછ કર્મ કરના શીખ લો,
દેશ પર અરૂ જાતિ પર હંસ હંસકે મરના શીખ લો.

મારનેકા નામ મત લો, પહેલે મરના શીખ લો,
શાન્તિ કે સિધ્ધાંતસે, યમસે ન ડરના શીખ લો.

પાર યદિ હોના તુમે પરતંત્રતા દુઃખ સિંધુ સે,
તેર કર તો રકત સાગરસે ઉતરના શીખ લો.

ધીર જલાદોંગે સકલ, સંસારકો ક્ષણ માત્ર મેં,
દેશ દુઃખકી આગમેં, પર પહેલે જલના શીખ લો.

જેલયાત્રાકે લીયે, દિનરાત ઉત્સાહિત રહો,
કૃષ્ણ જન્મસ્થાનમેં, નિર્ભય વિચરના શીખ લો.

દેખના હૈ દૃશ્ય ભારતવર્ષમેં યદિ સ્વર્ગકા,
દેશકા તો પ્રાણુપનસે દુઃખ હરના શીખ લો.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

રવિવાર

મંગલમંદિર ખોલો

મંગલ મંદિર ખોલો,
દયામય ! મંગલ મંદિર ખોલો.

જીવનવન અતિ વેગે વટાવ્યું,
દ્વાર ઉભો શિશુ ભોળો,
તિમિર ગયું ને જ્યોતિ પ્રકાશ્યો,
શિશુને ઉરમાં લ્યો લ્યો.

નામ મધુર તવ રટયો નિરંતર,
શિશુસહ પ્રેમે બોલો,
દિવ્ય તૃષાતુર આવ્યો બાલક,
પ્રેમ અમીરસ રેડો.

આમાર દેશ

હિંદ આમાર, જનની આમાર, ધાત્રી આમાર, આમાર દેશ,
કેનો ગો મા તોર શુષ્ક નયન, કેન ગો મા તોર રૂક્ષ કેશ !
કેનો ગો મા તોર ધુલાય આસન, કેન ગો મા તોર મલિન બેશ !
(કોરસ)
કિસેર દુઃખ કિસેર દૈન્ય , કિસેર લજ્જા. કિસેર કલેશ !
સપ્ત કોટી મિલિત કંઠે ડાકે ઉચ્ચે આમાર દેશ !

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

જાહિલો જેખાને શુદ્ધ-આત્મા, મુક્ત કરી તે મોક્ષ દ્વાર,
આજિ ઓ જુડિયા અર્ધજગત ભક્તિ પ્રણુત ચરણે તાર.
અશોક જાહાર કીર્તિ છાપ્યો, ગાન્ધાર હોને જલધિશેષ,
તુષ્ટ ના માગો તાદેર જનની, તુષ્ટ ના માગો તાદેશ દેશ !

(કોરસ) કિસેર દુઃખ-(ઇત્યાદિ)

એકદા જાહાદ બિજય-સેનાની, હેલાય લંકા કરિલો જય,
એકદા જાહાર અર્ણવપોત ભમિલો ભારત સાગરમય;
સન્તાન જાર તીબ્બત ચીન જાપાને ગડિલો ઉપનિવેશ,
તાર સાજે ગો ધુલાય આસન, તાર કિ સાજે ગો જિન એશ.

(કોરસ) કિસેર દુઃખ-(ઇત્યાદિ)

ઉઠિલો જેખાને મુરજ મન્દ્રે નિખાદ કન્ઠે મધુર તાન,
ન્યાયેર બિધાન દિલો રઘુમણિ, ચન્ડિદાસ ગાહિલો ગાન;
જુધ્ધ કરીલો પ્રતાપાદિત્ય, તુઇ મા ના સેઇ ધન્ય દેશ.

(કોરસ) કિસેર દુઃખ-(ઇત્યાદિ)

જાહિઓ મા તોર દિવ્ય આલોક, ઘેરે આછે આજિ આંધાર ઘોર,
કેટે જાબે મેઘ, ન ખીન ગરિમા ભાતિબે આબાર લલાટે તોર;
આમરા ઘુચાબો મા તોર કાલિમા, માનુષ આમરા નહિ તો મેષ.
દેબી આમાર, સાધના આમાર, સ્વર્ગ આમાર, આમાર દેશ !

(કોરસ) કિસેર દુઃખ-(ઇત્યાદિ).

જંગમે ઝુક પડો

અબ ચલો બિરાદર ચલો, જંગમે ઝુક પડો.
કુછ કરો બહાદુરી કરો, ,, ,, ,,
બસ માતૃભૂમિ પર મરો, ,, ,, ,,
અબ વીરોંકી હિંમત ધરો ,, ,, ,,
સબ વતન પે કુરબાં કરો, ,, ,, ,,
નહિ કિસીકી પરવાહ કરો, ,, ,, ,,
બસ શહીદ હોના સિખો, ,, ,, ,,
અબ લાઠીસે મત ડરો, ,, ,, ,,
યહ ગુલામી સમંદર તરો, ,, ,, ,,
અબ બજા હૈ ડંકા સુનો, ,, ,, ,,
સબ સચ્ચે હિંદી બનો, ,, ,, ,,
જો સપૂત હો તો ચલો, ,, ,, ,,
બસ મિટા દો યા તો મિટો, ,, ,, ,,
બસ અભય મંત્રકો પઢો, ,, ,, ,,
અબ સીના કો આગે ધરો, ,, ,, ,,
અબ ભૈરવ કો ભીડ કરો., ,, ,, ,,
દો વકત કા મરના બુરા, ,, ,, ,,
યે શુકન હૈ ચંગા ભલા, જંગમે ઝુક પડો.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

સરફરોશીકી તમન્ના

સરફરોશી કી તમન્ના, અબ હમારે દિલમેં હય,
દેખના હૈ જોર કીતના, બાજુએ કાતિલમે હય.
રહરવે રાહે મહોબ્બત, રેહ ન જાના રાહમેં.
બિન્જસ્તે સેહરાન-વર્દી, દૂર યે મંજીલમેં હય.
આજ ફિર મકતલમેં કાતિલ, કહ રહા હૈ બાર બાર,
કયા તમન્નાએ શહાદત ભી કિસી કે દિલમેં હય.
અય શહીદે મુલ્કેમિલ્લત, મેં તેરી ઉપર નિસાર,
અબ તેરી હિમ્મતકા ચર્ચા, ગેર કી મહફિલમેં હય.
વકત આને દે બતાદેંગે, તુજે અય આસમાં!
હમ અભી સે કયા બતાએં, કયા હમારે દિલમેં હય.
અબ ન પહેલે વલવલે હૈ, ઔર ન અરમાનોંકી ભીડ,
સિર્ફ મિટ જાનેકી હસરત, યક દિલે બિસ્મિલમેં હય.

ગુજરાતનો યજ્ઞકુંડ

દુઃખમાં શુરા રે, ઓ ગુજરાતી વીરા !
આવે પુરા રે, ખમવા દુઃખના ચીરા !
કડકડ ફુટે કોડ કમાકા, પર્વત ફુકે ફાટે;
ઝળઝળ જ્વાળા વ્યોમ જળાવે, ઉભા રહેા દૃઢ વાટે !-દુઃખમાં.
સત્ય જ પ્રભુના પ્રાણ અમારા, સત્ય જ અંગ અમારાં,
સત્ય જ રકત વહે અમ નસમાં, સત્યજ વ્રત અમ ન્યારાં-દુઃખમાં.
પાય પડયા વિનવ્યા કંઇ કંઇ, શું હૃદયહીણુને રટવું,
હવે પડયા રગડાવા રણ ત્યાં, ના હઠવું. ના હઠવું !—દુઃખમાં૦

ભારતદુ:ખ શિરે અમ લેતાં, હૈયાં કેમ ન ખુલે ?
ઓ! ભારત નિધિ પાર ઉતરજો, અમ શબ્દ હજના પૂલે–દુ:ખમાં૦

વાટે ઘાટે છાતી ફાટે. થાય સ્મશાની દુનિયા,
નવલખ આંખે વ્યોમ રૂવે પણ, પાછું જુવે ન મરણિયા–દુ:ખમાં.

ધર્મક્ષેત્ર એ કર્મક્ષેત્ર એ, એ રણક્ષેત્ર અનેરૂં,
જય જય કોને ભાગ્ય અદ્દલ એ, પુણ્ય જ ભારત કેરૂં-દુ:ખમાં.

દુ:ખમાં શુરા રે, ઓ ગુજરાતી વીરા.
ગાજો પુરા રે, સત્ય પ્રેમરસધીરા,

જુધ્ધમાં કોણ જાશે ?

જાગજો જગના રંગિલા સૈનિકો,
તમ વિના જુધ્ધમાં કોણ જાશે ?

રામ યુધ્ધે ચડી વાય રણસિંગડું,
વડો રે યોધ્ધો રણે કોણ થાશે ?

રાવણીરાજય તારાજ કીધા વિના
મુક્તિના પર્વ ક્રયમ ઉજવાશે ?

જાગજો જંગના રંગભર સુભટો,
તમ વિના જુધ્ધમાં કોણ જાશે !

જાનકી ભારતી આંસુડાં સારતી !
તમ વિના આંસુડાં કોણ લ્હોરશે ?

આસુરી જાળ–માયાતણું આવરણ,
ધર્મયુધ્ધે ચડી કોણ ધોશે ?

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

મોરચે જુજ્ઞતાં, સત્યને પૂજતાં,
વિજય-બિરદાવલિ કોણ ગાશે ?
જાગજો જંગના વીર-વીરાંગના,
તમ વિના જુધ્ધમાં કોણ જાશે ?
સ્વાપંણે શસ્ત્ર શાં ? અમૃતે મૃત્યુ શાં ?
શક્તિની ભક્તિને ભીડ શાની ?
અભયવર-ઉજવી આત્મબળ-વીજળી
તોડશે ઘોરયુગની ગુલામી !
ભોર ભાસે ભયો, કાન્તિ ઉદય થયો,
પૂર્વમાં મુક્તિ-ઉષા પ્રકાશે;
ત્યાગજો નિન્દને, હિન્દની હાકલ,
જાગજો પૂર્ણ સ્વાતંત્ર્ય આશે.

મુદ્રક : પી-યુ-દાસ, "ગુર્જર ગૌરવ" પ્રેસ, ખેતવાડી
૧૦ મી ગલી મુંબઇ નં. ૪.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA